

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

01 Příroda a člověk

Metodický list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Ivana Kolátorová

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

01 Příroda a člověk: metodický list

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost, Člověk a svět práce

Vyučovací předmět: Dějepis, Člověk a příroda, Člověk a svět práce

Klíčová slova: Příroda, přežití v přírodě, lidstvo, pomoc člověka přírodě, člověk a jeho touha po komfortu, skromnost, kácení stromů, eroze půdy, odpad, budoucnost

Očekávané výstupy žáka: Objevuje a seznamuje se s přírodou a její harmonií. Zvažuje vliv člověka na přírodu. Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech. Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů: Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti k objevování různých řešení.

Kompetence komunikativní: Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze.

Kompetence sociální a personální: Účinně spolupracuje ve skupině a v týmu, na základě poznání pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry v týmu. Přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, spolupracuje s druhými.

Kompetence občanská: Chápe základní environmentální problémy a respektuje požadavky na životní prostředí.

Pomůcky:

- Učební list UL 01, Pracovní list PL 01, Metodický list ML 01
- Dataprojektor, notebook
- Případně interaktivní tabule

Organizace vyučování a metody práce:

- Aktivní diskuze
- Práce ve dvojicích

- Samostatná práce
- Skupinová práce

Popis činnosti v hodině:

Činnost učitele	Činnost žáka
<p>Promítne obrázek přírody s textem z UL, představí a vysvětlí obsah:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odvěky řád přírody - Přírodní katastrofy - Nešetrné zásahy člověka - Ochránci přírody 	<p><i>Aktivní diskuse</i></p>
<p>Úkol 1: Prověřte své vědomosti v testu! <i>Řešení:</i> 1 – ano, 2 – ne, 3 – ano, 4 – ne Vyhodnocení: na základě tabulky pod zadáním úkolu</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>
<p>Úkol 2: Jaký tříděný odpad dáváš do kontejnerů. <i>Řešení:</i> žluté – plast, zelené – sklo, modré – papír</p>	<p><i>Práce ve dvojicích</i></p>
<p><i>Výklad: Život v minulosti a současnosti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Popis života našich předků (prarodiče, Eskymáci) - Popis života současné generace (rodiče, děti) <p>Úkol 3: Napiš, co patří podle tebe do moderně zařízeného bytu: <i>Řešení např.:</i> PC, automatická pračka, myčka nádobí, lednice s mrazákem, klimatizace, ...</p>	<p><i>Aktivní diskuze</i></p> <p><i>Skupinová práce</i></p>
<p>Úkol 4: Vyřeš tajenku od prvního řádku svisle dolů. Tajenka je prvním písmenem řešení v příslušném řádku: <i>Řešení:</i> chrápání, rýč, ahoj, ňamka, polévka, řepa, Íva, ráno, opona, duben, užovka <i>Tajenka:</i> CHRAŇ PŘÍRODU Vyhodnocení: klasifikace</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>

<p>Domácí úkol:</p> <p>V případě, že máš doma přístup na internet, podívej se na dokumentární film Pavla Bezoušky „Báječný život na planetě Zemi v peruánském pralese na: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123227376-opoustime-raj/ a řekni v hodině, co tě na něm nejvíce zaujalo.</p> <p>Vyhodnocení: pochvala, vyhodnocení s žáky</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>
---	---------------------------------------

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

01 Příroda a člověk

Pracovní list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

01 Příroda a člověk: pracovní list

Úkol 1: Prověřte své vědomosti v testu!

1. Potřebuje člověk ke svému životu na Zemi přírodu?

- a) Ano, potřebuje.
- b) Ne, nepotřebuje.
- c) Nevím.

2. Potřebuje příroda ke svému přežití člověka?

- a) Ano, potřebuje.
- b) Ne, nepotřebuje.
- c) Nevím.

3. Dá se na naší Zemi žít skromně a spokojeně?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

4. Může člověk zabránit všem katastrofám v přírodě?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Za každou správnou odpověď získáte hvězdičku. Nakonec hvězdičky sečtete a v tabulce vyhledejte hodnocení.

0 až *	Zamysli se, zda máš kladný vztah k přírodě.
** až ***	Jsi na dobré cestě pochopit přírodu.
****	Výborný výsledek. Jsi „jednička“ ve vztahu k přírodě!

Úkol 2: Jaký tříděný odpad dáváš do kontejnerů?

Žlutých.....

Zelených.....

Modrých (nebo Stříbrných).....

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

Úkol 3: Napiš, co patří podle tebe do moderně zařízeného bytu.

.....

.....

.....

.....

Úkol 4: Vyřeš tajenku od prvního řádku svisle dolů. Tajenka je prvním písmenem řešení v příslušném řádku.

Obsah	Řešení	Tajenka
Hlasité spaní	Chrápání	CH
Čím se ryje zem		
Pozdrav na 4 písmena		
Něco moc dobrého na ň....		
Co jíš před hlavním chodem jídla		
Z čeho se vyrábí cukr		
Zapiš dívčí jméno na 3 písmena a změň počáteční písmeno „i“ na „í“		
Kdy vstáváš		
Závěs v divadle		
Čtvrtý měsíc v roce		
Jméno malého nejedovatého hada		

Domácí úkol:

V případě, že máš doma přístup na internet, podívej se na dokumentární film Pavla Bezoušky „Opouštíme ráj“ o báječném životě na planetě Zemi v peruánském pralese na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123227376-opoustime-raj/> a řekni v hodině, co tě na něm nejvíce zaujalo.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

01 Příroda a člověk

Učební list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

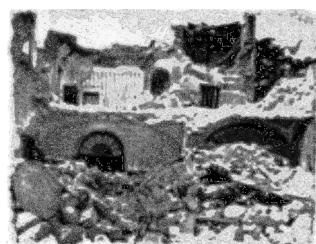

01 Příroda a člověk: učební list

Příroda vytváří harmonický celek a síla přírody je velická. Denně se o tom přesvědčujeme. Jedno je však zřejmé. Pochopit její odvěký řád se střídáním ročních období neznamena měnit ji, ale přizpůsobit se jí.

Člověk může pouze čelit následkům katastrof, šetrně zasahovat a napravovat je. Přírodu však nelze spoutat. Příkladem jsou lesní polomy, povodně, větry, sucha, deště, laviny, zemětřesení a jiné.

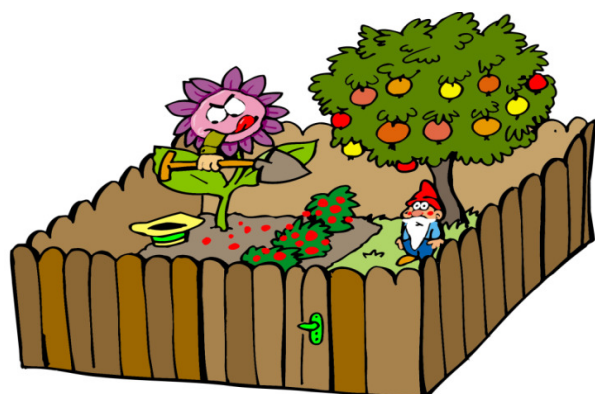
Příroda si sama poradí s přírodními katastrofami. Nešetrné zásahy člověka – vykácené lesy, ničení zeleně, betonové plochy, gigantická sídliště, znečištěné vody, stavby slunečních elektráren na zelených plochách však neumí většinou napravit.

„Příroda neviduje zisky ani zločiny, pouze následky,“ a tato slova v dnešní době to potvrzují. Denně se přesvědčujeme o její síle a o jejím odhodlání čelit člověku, pokud by se ji rozhodl podvést či zneužít – kácení pralesů a s tím vyvolané smršťe a povodně, hloubení tunelů a s tím související propady povrchu Země.

Je nutné konstatovat, že člověk se podílí i na **ochraně přírody** a jejím zušlechťování – vysazováním stromů, údržbou zeleně, čištěním vod, založením národních parků, tříděním a sběrem odpadů.

Život v minulosti a současnosti

Jak naši předci mohli žít bez televize, kina, počítačů, videa, mobilních telefonů a MP3? Třeba naše prababička poslouchá pouze rádio a jejím koníčkem je vaření. Pradědeček je včelař, který je spokojený, když může pozorovat život včeliček v přírodě. Mají radost z maličkostí.

Bydlí v domku na vesnici, mají studnu a zahradu, kterou protéká potůček. Ve větvích ovocných stromů cvrlikají ptáci a na záhoncích je čerstvá zelenina. Opodál stojí úly.

Prarodiče jsou v důchodu. Mají penzi a malé výdaje. Dárky pradědeček vyrábí v dílně, protože je moc šikovný. Žijí podle svých možností a mají radost z maličkostí.

Skromnější život prožili naši předci a prožívají ho v přírodě například Eskymáci.

Nyní se ale snažíme žít moderněji. Máme přepychově zařízené byty se vším pohodlím a kvalitní auta. Jídlo, pití, šaty, boty, prostředky na úklid, kosmetiku a léky kupujeme v obchodech. Na úkor našeho pohodlí, přepychu a honby za penězi ztrácíme klid, pohodu a někdy i rodinné zázemí.

K nákupu zboží potřebujeme peníze. Abychom získali peníze, chodíme do zaměstnání, nebo musíme podnikat.

Doporučujeme zhlédnout dokumentární film pana Pavla Bezoušky na internetu: Báječný život na planetě Zemi v peruánském pralese:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123227376-opoustime-raj/>.

(Délka celého záznamu 52 minut, možnost sledovat po vybraných blocích.)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

02 Člověk a společnost

Metodický list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Ivana Kolátorová

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

02 Člověk a společnost: metodický list

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost, Člověk a svět práce, Matematika a její aplikace

Vyučovací předmět: Matematika, Dějepis, Člověk a příroda, Člověk a svět práce

Klíčová slova: Příroda, fyziologické potřeby člověka k přežití, potřeby člověka vyšší třídy, obchod a vznik peněz, člověk a jeho touha po komfortu, skromnost, odpad

Očekávané výstupy žáka: Objevuje a seznamuje se s přírodou a její harmonií. Zvažuje vliv člověka na přírodu. Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech. Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů: Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti k objevování různých řešení.

Kompetence komunikativní: Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze.

Kompetence sociální a personální: Účinně spolupracuje ve skupině a v týmu, na základě poznání pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry v týmu. Přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, spolupracuje s druhými.

Kompetence občanská: Chápe základní environmentální problémy a respektuje požadavky na životní prostředí.

Pomůcky:

- Metodický list ML 02, Pracovní list PL 02, Učební list UL 02
- Dataprojektor, notebook, případně interaktivní tabule
- Internet pro DÚ

Organizace vyučování a metody práce:

- Aktivní diskuze

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

02 Člověk a společnost

Pracovní list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

02 Člověk a společnost: pracovní list

Úkol 1: Vyjmenuj základní životní potřeby člověka a napiš, k čemu slouží.

Voda	K odstranění žízně

Úkol 2: Napiš svoje schopnosti a přednosti a kde je můžeš využít.

Pomáhat druhým	V učení, při zranění, v budoucím povolání – zdravotnictví, starším lidem s nákupem

Úkol 3: Ze svého kapesného 2 000,- Kč, které sis naspořil, chceš část peněz utratit. Zaškrtni za co a napiš proč.

Tenisovou raketu ✓	Rád hraji tenis
Pamlsky	
Tričko	
Půjčíš peníze kamarádovi	
Uložíš si část peněz k rodičům	
Boty	

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

Pozveš kamaráda na zmrzlinu	
Zaplatíš si školní výlet	

Domácí úkol:

V případě, že máš přístup na internet, najdi, co znamená slovo „Debet“ a slovo „Kredit“.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

02 Člověk a společnost

Učební list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

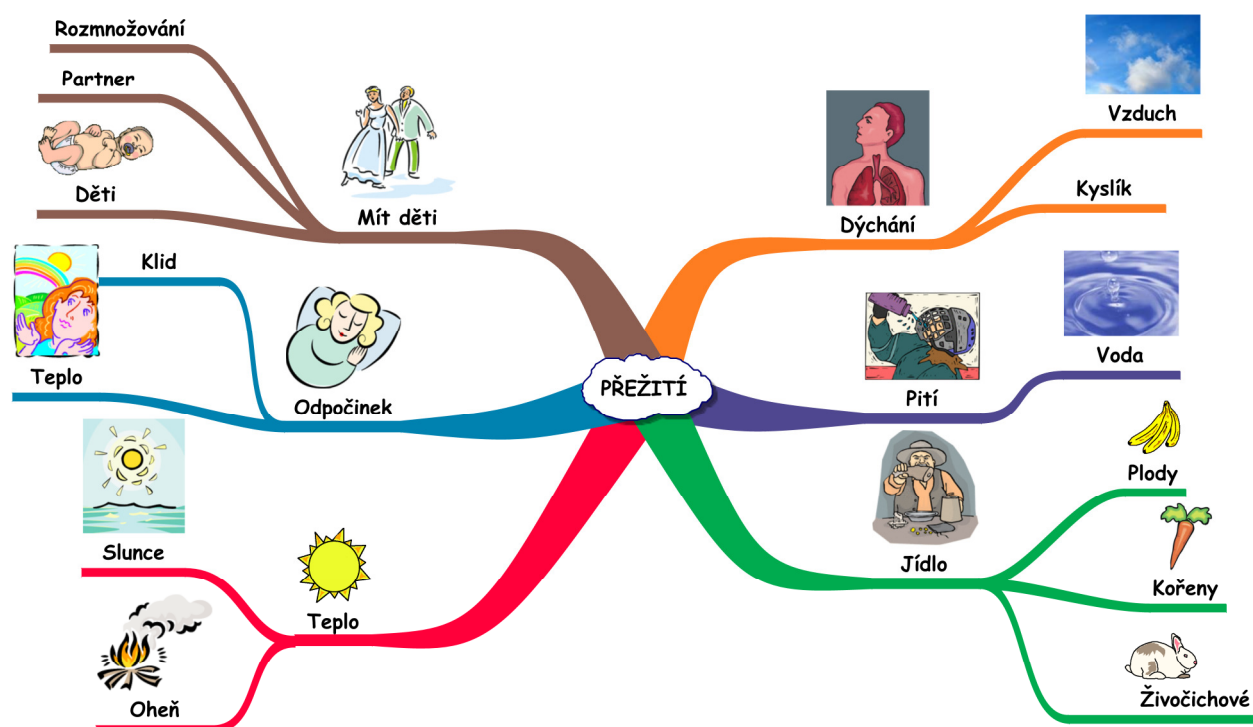
Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

02 Člověk a společnost: učební list

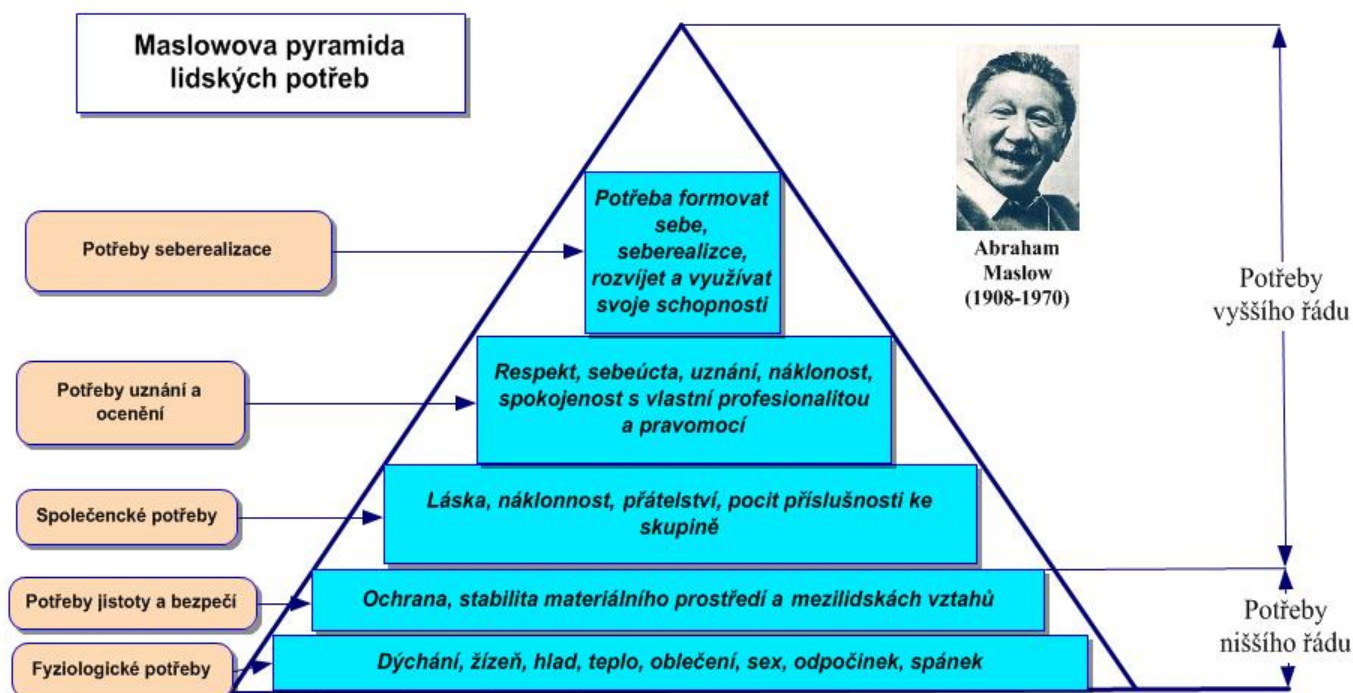
Když žil na naší planetě pračlověk, nebyly supermarkety, plasty, tašky ani skleněné lahve. Pračlověk žil v souladu s přírodou. Bral si z přírody pouze to, co spotřeboval. Tlupa, ve které pračlověk žil, mu poskytovala domov. Dělbá práce v tlupě rozdělila lidi na lovce, hlídače dětí a ohňů, později na chovatele domácích zvířat, pěstitele rostlin a v dalším jejich vývoji vznikla řemeslná výroba (výroba zbraní, šatů, bot, náradí, nádobí, ...).

Pračlověk toho k přežití moc nepotřeboval. To ukazuje i následující myšlenková mapa popisující základní fyziologické potřeby, bez kterých člověk nemůže žít.

Člověk se postupně vyvíjel. Došel ke společenství, ve kterém si většinu základních fyziologických potřeb kupuje za peníze. K doplnění nutno uvést, že člověk však má i jiné potřeby než fyziologické, které jsou uvedeny v pyramidě lidských potřeb.

Americký vědec **Abraham Maslow** (1908 - 1970) sestavil tuto pyramidu:

Výměnný obchod a vznik peněz

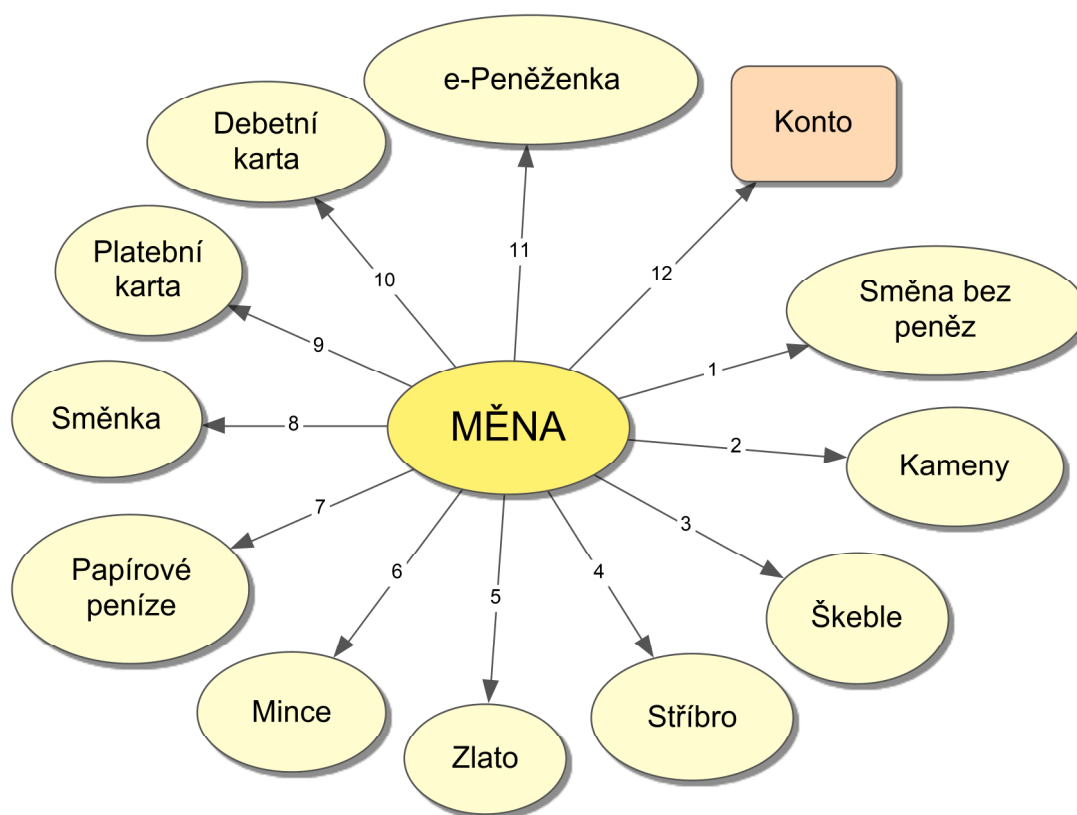
Nejdříve se lidé soustředili na chov zvířat, na pěstování rostlin a výrobu nejrůznějších nástrojů a náradí. Vznikly podmínky pro směnný obchod. „Ten uměl to a ten zas tohle“. **Předkové své potřeby uspokojovali směnou zboží a služeb.** Něco za něco. Jak však vyměnit králíka za koně? Kolik králíků za jednoho koně?

Vraťme se ještě na chvilku do minulosti. V 10. století vznikl v některých zemích otrokářský řád, kdy se otrokář staral o své otroky, kteří pro otrokáře pracovali. Otrok nebyl svobodný. Patřil svému pánovi – otrokáři, který se o něj dobře nebo špatně staral.

V období feudalismu vlastnili feudálové majetek (pole, louky, lesy) a pronajímali (propachtovali) ho svým poddaným. Poddaní byli svobodní a pracovali na majetku svého panovníka, aby přežili. Za tento pronájem museli odvádět „desátek“ svému panovníkovi.

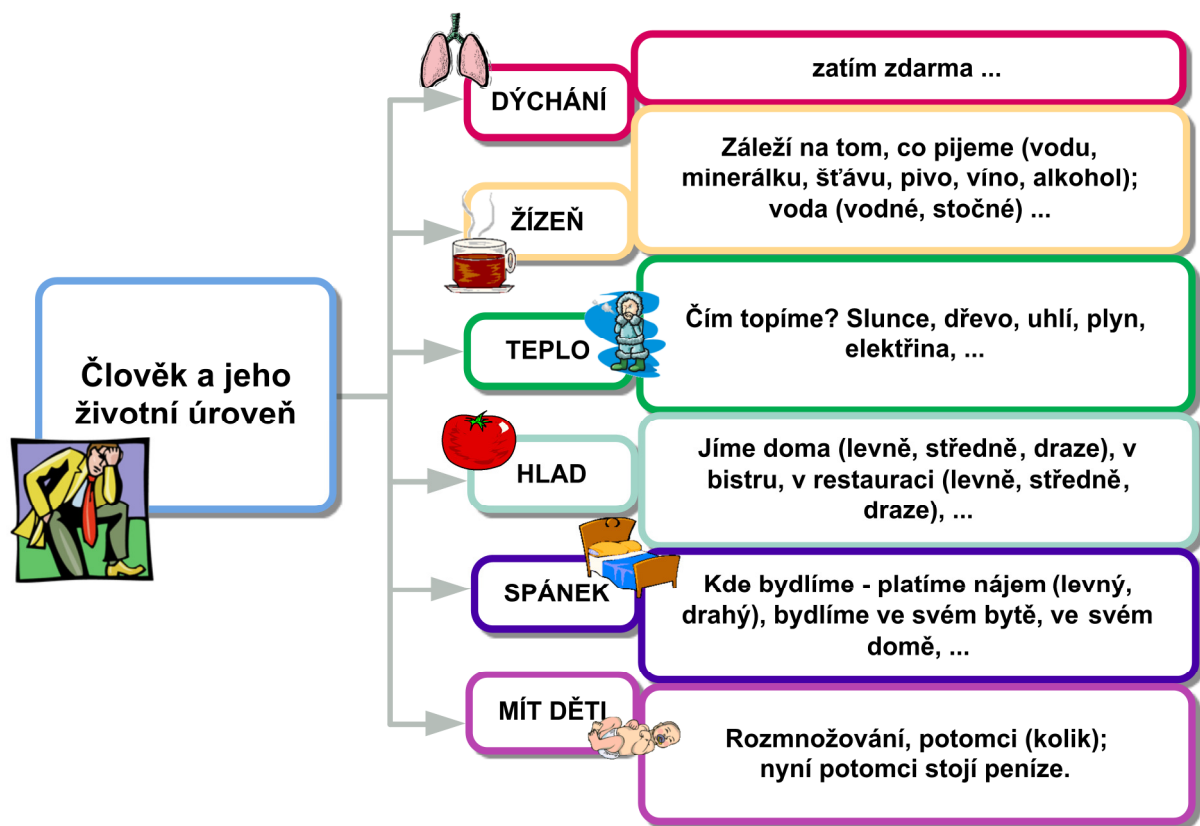
Poptávka po výrobcích se zvyšovala. Zvyšovala se výroba. Obchod kvetl.

S rozšiřujícím se obchodem vznikla potřeba univerzální směnné jednotky

Po různých pokusech platit škeblemi, kameny, drahými kovy (stříbro, zlato), vznikly peníze – mince. Později vznikly papírové peníze, směnky, osobní účty u bank, platební a debetní karty, elektronické peněženky. Nyní dokonce nemusíme mít v bance žádné své peníze, ale máme-li debetní kartu, banka nám peníze půjčí.

V současné době platíme penězi skoro za vše, a to i za základní životní potřeby. Vznikly státy a státečky. Republiky a knížectví. Lidé žili a pracovali. Stát vynakládal peníze na jejich bezpečnost, vzdělání a zdraví. Stavěl silnice, mosty, školy, nemocnice. A obchod vzkvétal. Současní lidé bydlí v domech s vodovodem, s kanalizací a odpadem. Do bytů byla zavedena elektřina a plyn. Lidé mají větší pohodlí a zvýšila se životní úroveň.

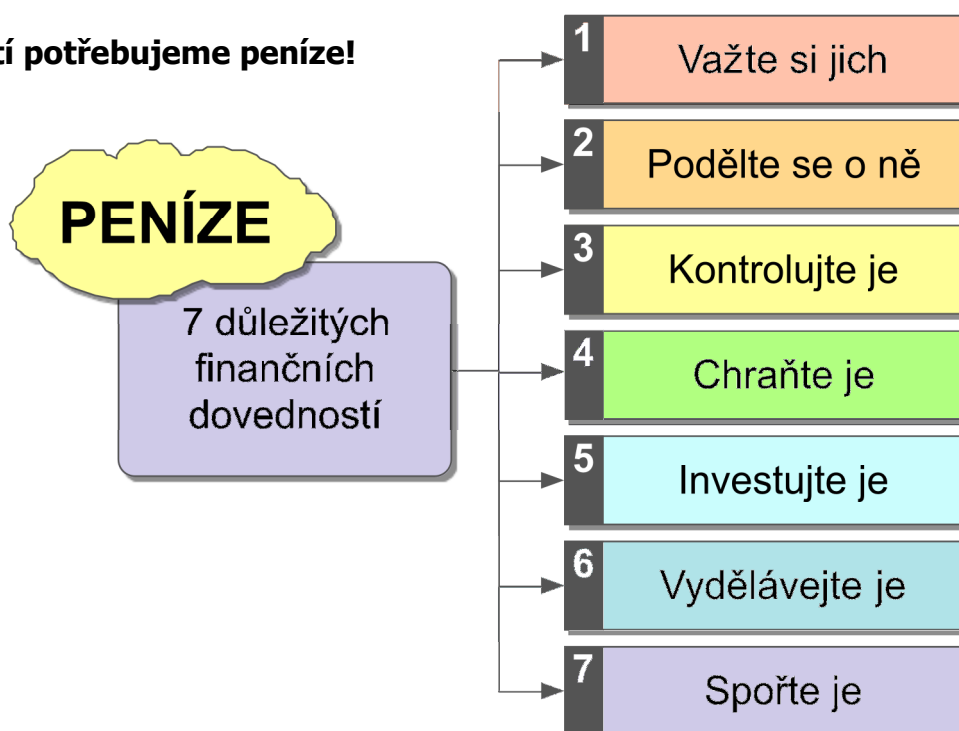

Za většinu základních životních potřeb platíme

Po čase přijde vyúčtování. Peníze musíme poslat do určitého termínu. Můžeme je poslat prostřednictvím pošty nebo elektronicky přímo z našeho bankovního účtu na účet dodavatele elektřiny, vody a plynu.

Pohodlí většinou stojí peníze a my, lidé, musíme peníze získat vlastní pracovní aktivitou, investovat svůj čas - většinou prací v zaměstnání.

Dnes k přežití potřebujeme peníze!

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

03 Člověk a budoucnost

Metodický list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Ivana Kolátorová

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

03 Člověk a budoucnost: metodický list

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost, Člověk a svět práce, Matematika a její aplikace

Vyučovací předmět: Matematika, Dějepis, Člověk a svět práce

Klíčová slova: Příroda, přežití v přírodě, lidstvo, pomoc člověka přírodě, člověk a jeho touha po komfortu, skromnost, kácení stromů, eroze půdy, odpad, budoucnost

Očekávané výstupy žáka: Objevuje a seznamuje se s přírodou a její harmonií. Zvažuje vliv člověka na přírodu. Porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech. Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů: Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti k objevování různých řešení.

Kompetence komunikativní: Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze.

Kompetence sociální a personální: Účinně spolupracuje ve skupině a v týmu, na základě poznání pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry v týmu. Přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, spolupracuje s druhými.

Kompetence občanská: Chápe základní environmentální problémy a respektuje požadavky na životní prostředí.

Pomůcky:

- Pracovní list PL 03, Učební list UL 03, Metodický list ML 03
- Dataprojektor, notebook
- Případně interaktivní tabule

Organizace vyučování a metody práce:

- Řízená diskuze

- Samostatná práce
- Práce ve dvojicích

Popis činnosti v hodině:

Činnost učitele	Činnost žáka
<p>Výklad: Člověk a budoucnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nároky na život v minulosti • Nároky na život v současnosti a budoucnosti • Skromnost, být dobrým hospodářem se svými penězi <p>Zadání Úkolu 1: Vyjmenuj, co bys potřeboval k přežití na pustém ostrově a proč.</p> <p><i>Řešení:</i> viz vzor, zvířata, rostliny – abych neumřel hladu, oheň – teplo + vaření, sekyra, pila – postavení přístřešku, ...</p> <p>Vyhodnocení: společné hodnocení s žáky</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Práce ve dvojicích</i></p>
<p>Výklad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příjmy a výdaje • Plánování příjmů a výdajů • Popis a vysvětlení myšlenkové mapy, promítnutí pomocí dataprojektoru • Druhy příjmů • Druhy výdajů • Zisk, zisk může být i nulový <p>Zadání Úkolu 2: Vyjmenuj činnosti, z kterých si můžeš vydělat peníze.</p> <p><i>Řešení:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - viz vzor, Včelař – prodej vlastního medu - sběr papíru – prodej ve Sběrných surovinách - Ochránce přírody, sběr odpadků – dobrovolná a záslužná činnost <p>Vyhodnocení: pochvala</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Samostatná práce</i></p>
<p>Zadání Úkolu 3: Vyjmenuj, za co jsi v poslední době utratil nejvíce peněz a kolik.</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>

<p><i>Řešení:</i> viz vzor</p> <p>Vyhodnocení: pochválit – šetrnost, dobročinnost, smysluplné utrácení peněz</p>	
<p>Výklad: Rozdělení zisku - popis a vysvětlení myšlenkové mapy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení životní úrovně • Investice • Dobročinnost <p>Závěr: Zisk rozdělovat uvážlivě do všech tří popisovaných větví.</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p>
<p>Zadání Úkolu 4:</p> <p>Ne všichni lidé jsou na tom tak dobře, jako třeba ty. Někteří jsou nemocní, jiní mají nedostatek peněz, nebo strádají po přírodních katastrofách, pohromách. Myslíš na to, jak by se jim dalo pomoci? Pokud ano, přemýšlíš o (toto slovo je řešením hádanky). Do hádanky použij vždy první písmeno z vylustěného slova na příslušném řádku.</p> <p><i>Řešení:</i> DOBROČINNOST</p> <p>D – doly, O – ohon, B – bratr, R – raketa, O – okno, Č – čepice, I – Ivánek, N – nemocnice, N – nůž, O – olej, S – starý, T – tele</p> <p>Vyhodnocení: klasifikace</p>	<p><i>Práce ve dvojicích</i></p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

03 Člověk a budoucnost

Pracovní list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

03 Člověk a budoucnost: pracovní list

Úkol 1: Vyjmenuj, co bys potřeboval k přežití na pustém ostrově a proč.

Pitnou vodu	Abych neumřel žízní

Úkol 2: Vyjmenuj činnosti, ze kterých si můžeš vydělat peníze.

- Včelař (od 10 let) - prodejem medu
-
-
-

Úkol 3: Vyjmenuj, za co jsi v poslední době utratil nejvíce peněz a kolik.

Za nový batoh	500,- Kč

Úkol 4:

Ne všichni lidé jsou na tom tak dobře, jako třeba ty. Někteří jsou nemocní, jiní mají nedostatek peněz, nebo strádají po přírodních katastrofách, pohromách. Myslíš na to, jak by se jim dalo pomoci? Pokud ano, přemýšlíš o (toto slovo je řešením hádanky). Do hádanky použij vždy první písmeno z vylustěného slova na příslušném řádku.

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

D	Kde se těží uhlí (řešení: Doly, D)
	Čím liška zametá svou stopu
	Sourozenec sestry mužského pohlaví
	S čím hrajeme tenis
	Zasklená díra ve stěně
	Co nosíme v zimě na hlavě
	Hlavní mužská postava v pohádce „Mrazík“
	Kde se léčí lidé
	Příbor se skládá ze lžice, vidličky a
	Mastná tekutina
	Opak mladý
	Mládě krávy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

03 Člověk a budoucnost

Učební list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

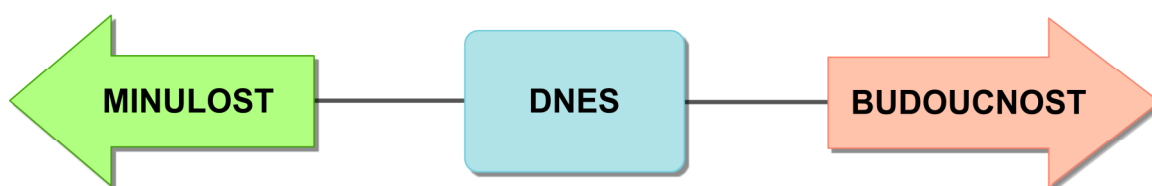
Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

03 Člověk a budoucnost: učební list

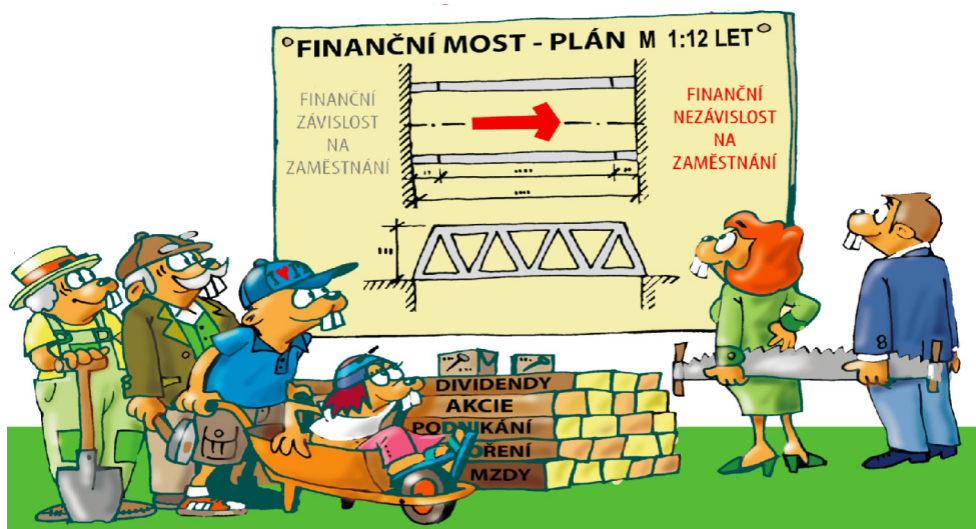
Člověk na rozdíl od ostatních tvorů na Zemi ví, co je minulost a současnost a umí přemýšlet i o budoucnosti.

Člověk umí přežít i na pustém ostrově nebo v polárních krajích. Pokud žije v naší spotřební společnosti a nemá nadmíru peněz, umí přežít svojí skromností. Nepotřebuje vše, co se mu v reklamách a v obchodech nabízí. Určitě ví, kolik peněz bude mít za vykonanou práci, umí si naplánovat i své výdaje. To znamená, že umí hospodařit se svými penězi, pokud si nevypěstoval závislost například na alkoholu, cigaretách nebo drogách.

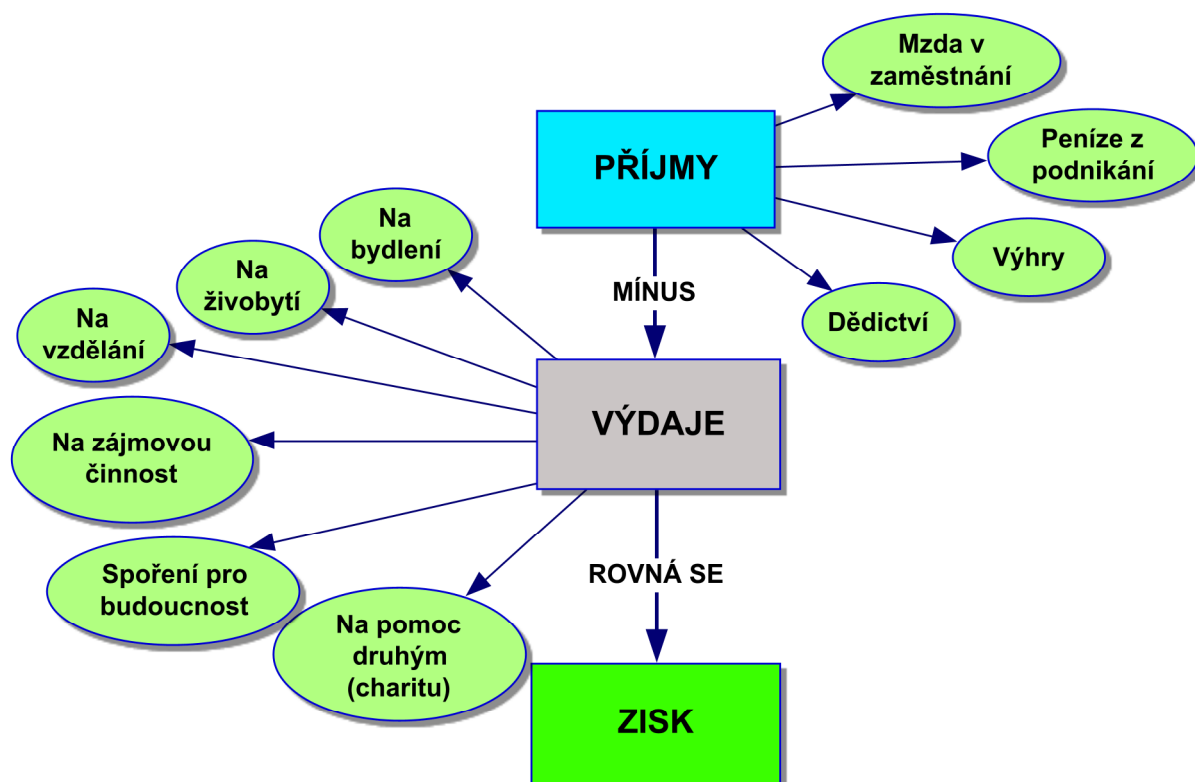

Pokud bychom měli dostatek peněz, tak bychom nemuseli chodit do zaměstnání, nebo se starat o své příjmy. Mohli bychom se věnovat například svým koníčkům, rodině a dětem. Tuto životní šanci však většina z nás nemá, proto musíme dávat přednost svým pracovním povinnostem před svými zájmy.

V průběhu života si však můžeme naplánovat svoje příjmy peněz tak, abychom si vytvořili svoji jistotu na stáří. Musíme se o své současné a budoucí příjmy starat sami, nemůžeme veškerou zodpovědnost přenechat na státu a dětech. Pro úspěšné hospodaření s našimi penězi je pro nás důležité se neustále vzdělávat v této oblasti, kterou odborníci nazývají finančním vzděláváním.

„Pokud o něčem dokážeme snít, dokážeme to i udělat.“ Pat Riley

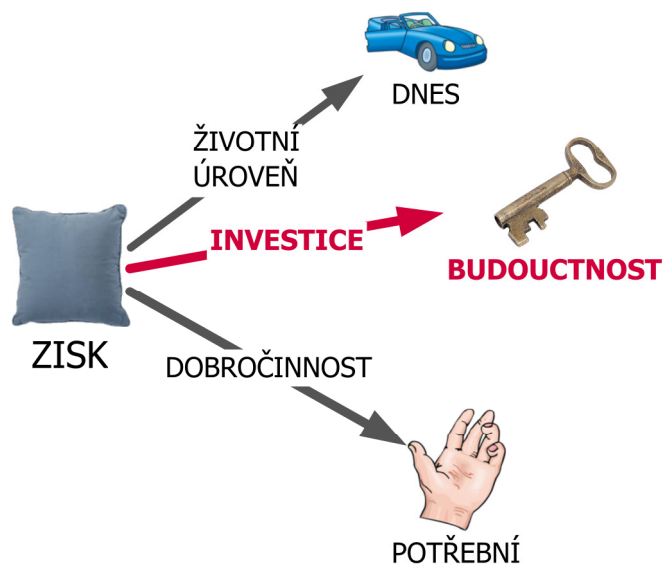

Pokud jsou **PŘÍJMY** větší než **VÝDAJE**, zbydou nám peníze v peněžence (nebo na účtu) a vznikne nám **ZISK**.

Protože si chceme zvyšovat postupně svoji **ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ** (nové vybavení bytu, nové auto, moderní oblečení ...) za peníze ze zisku přednostně nakupujeme tyto věci a většinou nemyslíme na svoji budoucnost.

Moudří lidé si peníze ze zisku ukládají a po určité době za ně nakupují majetek, který jim vydělává další peníze (např. pronájem vlastních bytů, domů, pozemků, garáží, nákup zlata atd.) a je klíčem k jejich **BUDOUCTNOSTI** – tuto činnost nazýváme investováním (vznikem penězonošičů).

Moudří lidé myslí ve svých výdajích také na pomoc druhým lidem (nemocným, postiženým, starým lidem, přispívají na vzdělání, kulturu, zájmovou činnost). Tuto jejich aktivitu nazýváme **DOBROČINNOSTÍ** (charitou).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

04 Peníze

Metodický list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Ivana Kolátorová

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

04 Peníze: metodický list

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost, Člověk a svět práce, Matematika a její aplikace

Vyučovací předmět: Matematika, Dějepis, Člověk a svět práce

Klíčová slova: Peníze, platební karty, bezhotovostní platby, inflace

Očekávané výstupy žáků: Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů: Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti k objevování různých řešení.

Kompetence komunikativní: Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze.

Kompetence sociální a personální: Účinně spolupracuje ve skupině a v týmu, na základě poznání pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry v týmu. Přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, spolupracuje s druhými.

Kompetence občanská: Chápe základní environmentální problémy a respektuje požadavky na životní prostředí.

Pomůcky:

- Pracovní list PL 04, Učební list UL 04, Metodický list ML 04
- Dataprojektor, notebook

Organizace vyučování a metody práce:

- Řízená diskuze
- Samostatná práce
- Práce ve dvojicích
- Kolektivní práce

Popis činnosti v hodině:

Činnost učitele	Činnost žáka
Vysvětlení výrazu: <i>„Peníze nejsou to nejdůležitější na světě, ale rozhodují o všech důležitých věcech.“ (Robert T. Kiyosaki)</i> <ul style="list-style-type: none">• Důležité je zdraví, rodina, zaměstnání• Bohužel není možné v dnešní době žít bez peněz	Řízená diskuze
Výklad: Dějiny peněz <ul style="list-style-type: none">• Zrod obchodování (směna)• Přírodní platidla (sůl, zrní, dobytek...)• Kovové mince (ze zlata, stříbra,...)• Papírové peníze (bankovky) Úkol 1: Čím se platilo před vznikem peněz? <i>Řešení:</i> zbožím, přírodním platidlem Jaká byla přírodní platidla? <i>Řešení:</i> sůl, zrní, dobytek, mušle Jaké znáš typy peněz? <i>Řešení:</i> kovové mince, papírové peníze, elektronické peníze Vyhodnocení: klasifikace	Řízená diskuze Samostatná práce
Úkol 2: a) Vyjmenuj všechny používané kovové mince v české měně. <i>Řešení:</i> 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč b) Vyjmenuj všechny papírové peníze (bankovky) v české měně. <i>Řešení:</i> 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč, 5.000 Kč Vyhodnocení: vyučující zvolí formu	Práce ve dvojicích
Výklad: Nové způsoby vyplácení peněz <ul style="list-style-type: none">• Bezhotovostní platby (příkazy k úhradě)	Řízená diskuze

<ul style="list-style-type: none"> • Platební karty (PIN) • Platby po internetu (počítačová síť) <p>Úkol 3:</p> <p>a) Napiš, co potřebuješ znát, abys mohl platit platební kartou.</p> <p><i>Řešení:</i> PIN</p> <p>b) Můžeš platit platební kartou vydanou v ČR například v Itálii?</p> <p><i>Řešení:</i> ano</p> <p>Vyhodnocení: vyučující zvolí formu</p>	<p><i>Kolektivní práce</i></p>
<p>Výklad: Evropská unie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření eurozóny (1. 1. 1999) • Vznik společné měny euro 	<p><i>Řízená diskuze</i></p>
<p>Úkol 4: Znáš aspoň některé státy v Evropě, kde je zavedena společná měna euro?</p> <p><i>Řešení:</i> Německo, Slovensko, Itálie, Francie, Španělsko, Řecko, Portugalsko, Nizozemsko, Rakousko, Irsko, Lucembursko, Finsko, Belgie, ...</p> <p>Vyhodnocení: klasifikace</p>	<p><i>Práce ve dvojicích</i></p>
<p>Výklad: Inflace</p> <p>Ceny zboží stoupají, hodnota měny se snižuje</p> <p>Shrnutí: Myšlenková mapa „Peníze“</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p>
<p>Úkol 5: Hodnota 1 eura (€) je přibližně 25 Kč. Koupíš si zboží v Německu za 137 (€). V ČR za toto zboží stejné kvality zaplatíš 3 680 Kč. Kde je výhodnější toto zboží koupit?</p> <p><i>Řešení:</i> ČR 3 680,- Kč, Německo 3 425 Kč, výhodnější nákup je v Německu.</p> <p>Vyhodnocení: klasifikace</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

04 Peníze

Pracovní list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Petr Kolátor

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

04 Peníze: pracovní list

Úkol 1:

Čím se platilo před vznikem peněz?

.....

Jaká byla přírodní platidla?

.....

Jaké znáš typy peněz?

.....

Úkol 2:

a) Vyjmenuj všechny používané kovové mince v české měně:

1 Kč,

b) Vyjmenuj všechny papírové peníze (bankovky) v české měně:

100 Kč,

Úkol 3:

a) Napiš, co potřebuješ znát, abys mohl platit platební kartou.

.....

b) Můžeš platit platební kartou vydanou v ČR například v Itálii?

.....

Úkol 4:

Znáš aspoň některé státy v Evropě, kde je zavedena společná měna euro?

Německo, Slovensko,

.....

.....

.....

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

Úkol 5:

Hodnota 1 eura (€) je přibližně 25 Kč. Koupíš si zboží v Německu za 137 (€). V ČR za toto zboží stejné kvality zaplatíš 3 680 Kč. Kde je výhodnější toto zboží koupit?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

04 Peníze

Učební list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Petr Kolátor

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

04 Peníze: učební list

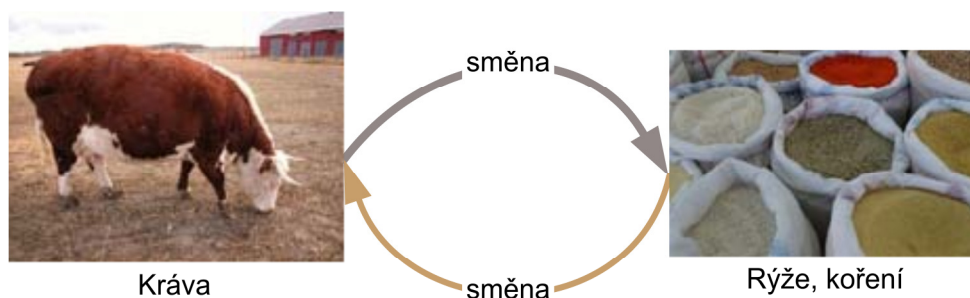
Motto:

„Peníze nejsou to nejdůležitější na světě, ale rozhodují o všech důležitých věcech.“
Robert T. Kiyosaki

V 21. století nikdo nemůže žít bez peněz, protože jejich prostřednictvím se člověk začleňuje do lidské společnosti, v níž bez peněz nelze přežít. Peníze lidi vzájemně spojují. Kolují z ruky do ruky, z peněženky na bankovní účty, z generace na generaci, ze státu do státu. Každá země si vytvořila svoje peníze. Jejich podoba sjednocuje všechny obyvatele země.

Dějiny peněz

V dávných dobách **obchodování neexistovalo**. Lidé se dělili o to, co měli anebo spolu o potravu, nástroje či oděvy bojovali. Pak se naučili vyměňovat si věci mezi sebou a postupně se **zrodilo obchodování**. Spočívalo ve výměně (směně) bez použití peněz: vejce za zajíce, rýži za hovězí maso apod.

Směna dnes sice není příliš praktická, nevymizela však úplně. Někteří lidé za služby poskytují protislužby (např. natření střechy za opravu auta), jiní si vyměňují věci (např. rybářský prut za vzduchovku).

Někdy se ve škole o **přestávkách také obchoduje**, i když se při tom nepoužívají žádné mince ani bankovky (např. obrázky zvířat za bonbony). Kdybyste ale chtěli své obrázky zvířat vyměnit v pekařství za makový koláč, tak vám na tuto směnu zaručeně pekař nepřistoupí. Směna se uskuteční jen tehdy, pokud s výměnou souhlasí oba dva. Musí to být taková směna, aby prodávající si za ní mohl koupit zase jiné zboží.

Proto vznikla platidla.

Každá společnost, každá země si vytvořila vlastní platidlo. V některých zemích zpočátku používali jako platidlo mušle, dobytek, zrní nebo sůl. Tato **přírodní platidla** se používala k úhradě (např. za krávu pytel soli), lidé je přijímali při nakupování a prodeji. Nezáleží na tom, jaký předmět slouží k placení. Stačí, že v něj mají obchodníci a zákazníci důvěru.

S vývojem doby tato přírodní platidla byla nahrazena **kovovými mincemi**. Peníze se z praktických důvodů vyráběly z drahých kovů (zlato, stříbro, bronz, měď, železo). Každá mince měla hodnotu kovu, který v ní byl obsažen. Dnešní mince nejsou ze zlata ani neobsahují stříbro. Na jedné straně mince je uvedena její hodnota a na druhé straně najdeš symbol příslušného státu.

V době, kdy hrozilo nebezpečí, že kupce na cestách okradou loupežníci, svěřovali kupci své **zlato směnárně**, která jim **vystavovala potvrzení** o uloženém obnosu. Když kupec přijel do jiného města, mohl si tam zlato vyzvednout výměnou za potvrzení, kterým se vykázal. Toto byl jeden z důvodů, proč **vznikly papírové peníze**.

Dnešní papírové peníze jsou vlastně taková potvrzení, na kterých je vyznačena hodnota. Hodnota představuje peněžní částku, za kterou se dá výměnou za bankovku něco koupit. Aby byla směna možná, musí být bankovky přijímány k placení. V České republice vydává bankovky pouze **Česká národní banka** se všemi náležitostmi – výše peněžní hodnoty, znaky státnosti, znaky proti padělání, s portréty významných osobností příslušného státu.

Bankovky mají obvykle větší hodnotu než mince. Je jednodušší je nosit při sobě. V Česku máme bankovky v hodnotě až 5 000,- korun (Kč). Nejvyšší česká mince je kovová padesátikoruna.

Banky vynalézají stále **nové způsoby vyplácení peněz**. V dnešní době už skoro nikdo neschovává peníze u sebe doma pod slamníkem nebo v kufru.

Většina lidí svěřuje peníze bance, u které mají otevřený účet. Banka nabízí majiteli účtu, že může peníze ze svého účtu utrácet i např. pomocí **platebních karet**. Při každém použití platební karty musí majitel prokázat svou totožnost uvedením tajného osobního kódu (**PIN**). Tímto úkonem se zavazuje k zaplacení ze svého účtu.

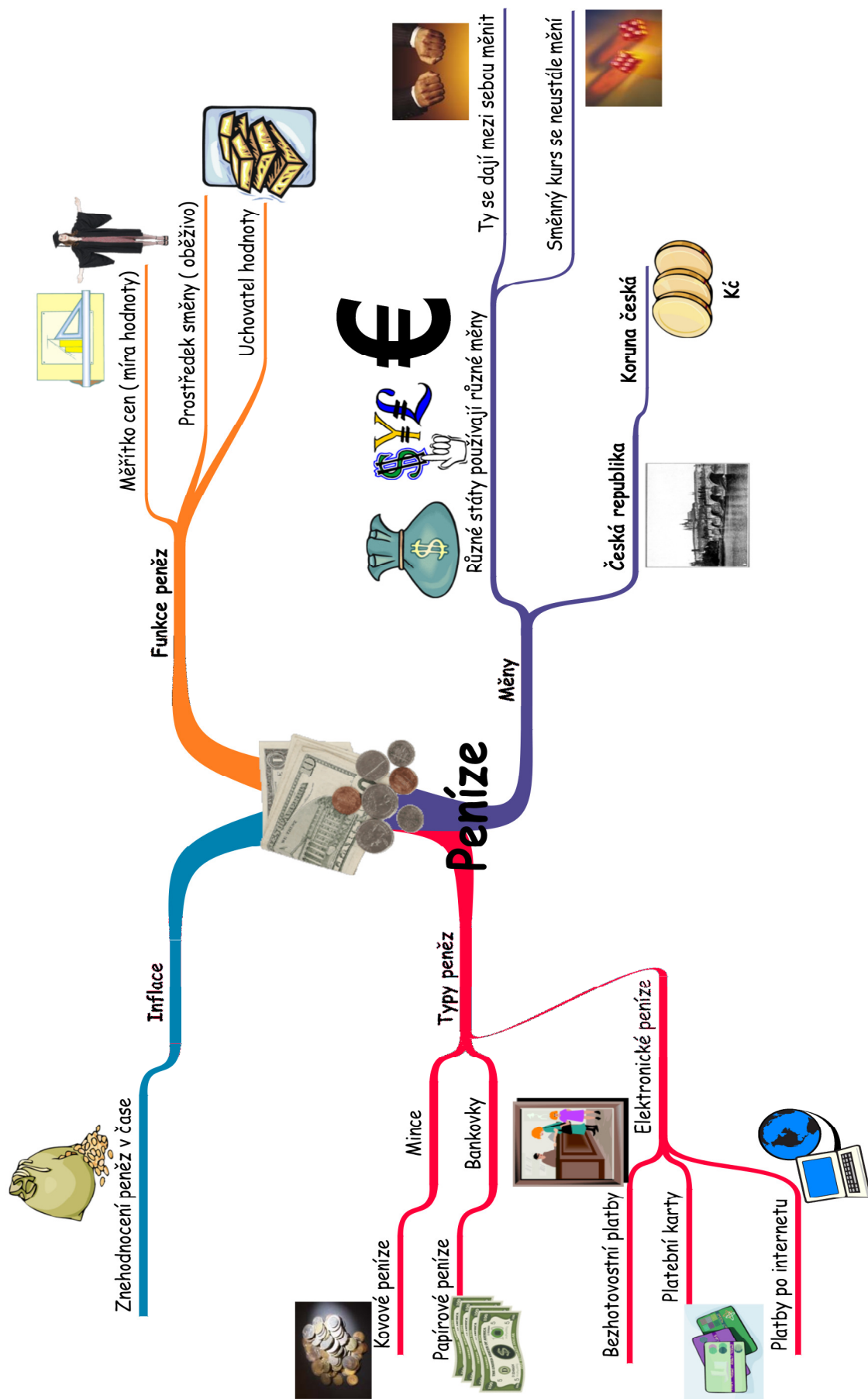
V dnešní době se mnoho věcí nakupuje bez výměny za mince nebo bankovky, dokonce i bez použití platební karty. Majitel účtu může dát **příkaz k úhradě telefonicky nebo prostřednictvím počítače po internetu**. Převod peněz proběhne v počítačové síti, jakmile majitel potvrdí zadáním

svého kódu nebo hesla. Touto formou mnoho lidí v dnešní době platí poplatky za telefon, elektřinu, nájemné, pojištění své nemovitosti atd.

Když jsme jeli na dovolenou před rokem 1999 např. do Francie, tak pro nákupy v jejich obchodech jsme si museli většinou naše české koruny vyměnit za jejich francouzský frank nebo dolar. Když pojeděš s rodiči v letošním roce např. do Rakouska, Francie nebo Itálie, můžeš ve všech těchto zemích platit v obchodech stejnými mincemi a bankovkami. Tyto země uzavřely od 1. ledna 1999 dohodu o používání společné měny – **eura (€) a vytvořily Evropskou unii**, v které se dohodly, že budou platit společná pravidla týkající se zejména obchodu, cel a zemědělství. Tato nová měna je tedy společná pro více jak 300 milionů obyvatel. Území, na kterém žijí, se říká **eurozóna**. Každý stát si na svém území zachoval vlastní vládu a suverenitu. V roce 2004 přistoupila k Evropské unii také Česká republika, **zatím bez nahrazení Koruny české za společnou měnu euro**.

Když některé ceny stoupají a jiné klesají, nic tak hrozného se neděje. Pokud se ale zvednou ceny všech výrobků najednou, budou mít těžší život lidé, kteří nemají z čeho platit vyšší výdaje. Hodnota měny se snižuje. Je potřeba stále více peněz na živobytí. Tomuto procesu se říká **inlace**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

05 Penězožrouti a penězonosiči

Metodický list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Ivana Kolátorová

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

05 Penězožrouti a penězonosiči: metodický list

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost, Člověk a svět práce

Vyučovací předmět: Matematika, Výchova k občanství

Klíčová slova: Člověk a jeho touha po komfortu, skromnost, budoucnost

Očekávané výstupy žáka: Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů: Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti k objevování různých řešení.

Kompetence komunikativní: Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze.

Kompetence sociální a personální: Účinně spolupracuje ve skupině a v týmu, na základě poznání pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry v týmu. Přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, spolupracuje s druhými.

Kompetence občanská: Chápe základní environmentální problémy a respektuje požadavky na životní prostředí.

Pomůcky:

- Pracovní list PL 05, Učební list UL 05, Metodický list ML 05
- Dataprojektor, notebook, případně interaktivní tabule

Organizace vyučování a metody práce:

- Řízená diskuze
- Samostatná práce
- Práce ve dvojicích
- Kolektivní práce

Popis činnosti v hodině:

Činnost učitele	Činnost žáka
<p>Výklad:</p> <ul style="list-style-type: none">• Co nazýváme penězonosiči• Co nazýváme penězožrouty• Popis myšlenkové mapy <p>Úkol 1: Dům, ve kterém bydlíme je:</p> <p><i>Řešení:</i> Penězožrout (nevydělává další peníze)</p> <p>Vyhodnocení: formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Práce ve dvojicích</i></p>
<p>Výklad:</p> <ul style="list-style-type: none">• Co jsou penězožrouti – příklady• Co jsou penězonosiči – příklady <p>Úkol 2: Napiš penězonosiče, na které bys rád ušetřil.</p> <p><i>Vzor:</i> chov včel, doučování slabších žáků, ...</p> <p>Vyhodnocení: formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Samostatná práce</i></p>
<p>Výklad s řízenou diskuzí:</p> <ul style="list-style-type: none">• Příklady penězonosičů – PL 05, str. 2• Příklady penězožroutů – PL 05, str. 2 <p>Úkol 3: Rodiče zakoupili nový dům. Je ale veliký a tak dva pokoje pronajímají. Za získané peníze si koupili garáž, do které si dají své auto. Co bys označil za penězonosiče a co za penězožrouta?</p> <p><i>Řešení:</i> penězonosič – pronájem dvou pokojů, penězožrout – zbytek domu, garáž</p> <p>Vyhodnocení: formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Kolektivní práce</i></p>
<p>Úkol 4: Napiš některé výdaje (penězožrouty), které rodiče hradí ze svého platu.</p> <p><i>Řešení:</i> poplatek za televizi, plyn, odpad, jídlo, ošacení, dovolená, ...</p> <p>Vyhodnocení: Formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

05 Penězožrouti a penězonosiči

Pracovní list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

05 Penězožrouti a penězonosiči: pracovní list

Úkol 1: Dům, ve kterém bydlíme je:

(nehodící škrtněte)

- a. Penězonosič
- b. Penězožrout

Úkol 2: Napiš penězonosiče, na které bys rád ušetřil.

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

Úkol 3: Rodiče zakoupili nový dům. Je ale veliký a tak dva pokoje pronajímají. Za získané peníze si koupili garáž, do které si dají své auto. Co bys označil za penězonosiče a co za penězožrouta?

Penězonosič	
Penězožrout	

Úkol 4.: Napiš některé výdaje (penězožrouty), které rodiče hradí ze svého platu.

Poplatek za televizi, plyn, ...

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

05 Penězožrouti a penězonosiči

Učební list

Ročník: 6

Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Miroslav Háša

Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

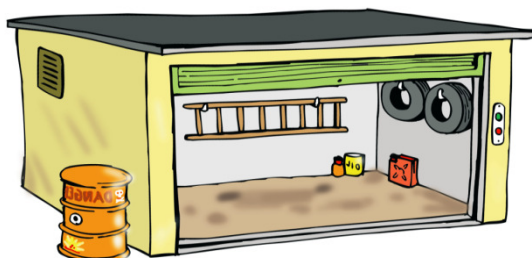
Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

05 Penězožrouti a penězonosiči: učební list

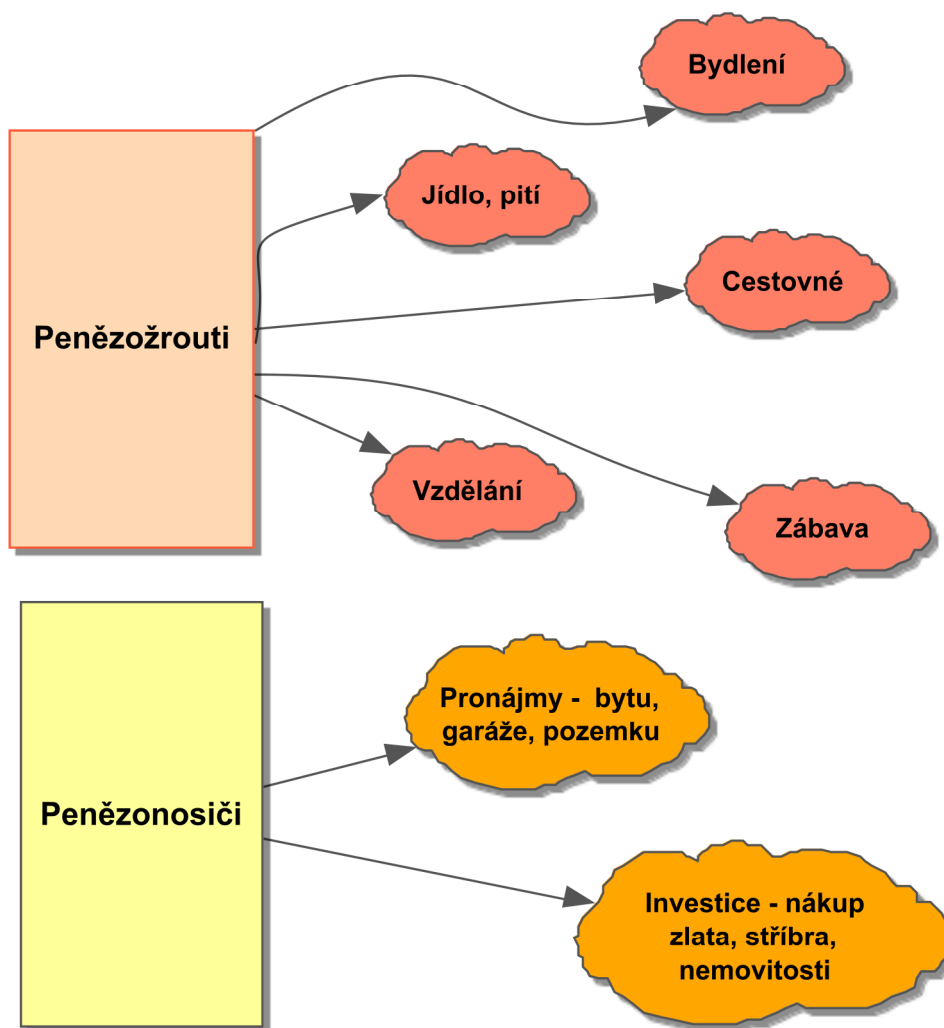
Pronájmem bytu, garáže, pozemků získáváme další peníze, které nazýváme „**Penězonosiči**“. Opakem penězonosičů jsou peníze, kterými hradíme nákupy jídla, náklady na bydlení, vzdělání, cestování. Nazýváme je „**Penězožrouty**“.

V případě, že ve vlastní garáži máme zaparkované vlastní auto, tak takto využívaná garáž je penězožrout. Jestliže vlastní garáž pronajímáme, jedná se o penězonosiče.

Toužíme po vyšší životní úrovni a tím více peněz utrácíme. Moudří lidé šetří peníze na INVESTICE - na nákup PENĚZONOSIČŮ, tím si vytváří další zdroje příjmů.

Neměli bychom zapomenout na dobročinnost.

Co jsou penězožrouti?

Penězožrouti představují majetek, který si koupíme, spotřebováváme a vzniknou nám z něj pouze výdaje.

Takovým majetkem uspokojujeme své potřeby – hlad, žízeň, bydlení, vzdělání, cestování, zábavu. Velmi často penězožrouti dokonce potřebují ke své činnosti další peníze, takže například auto spotřebovává pohonné hmoty, televize spotřebovává elektřinu a je třeba z ní platit televizní poplatek atd.

Co jsou penězonosiči?

Abychom penězonosiče získali, musíme věnovat svůj čas například na vybudování vlastního podniku, postavení domu, zrealizování vlastní myšlenky (patenty, vynálezy) anebo investovat své peníze do stavebního spoření, pojištění, akcií.

Příklady penězonosičů

- Napíše-li autor úspěšnou knihu (Rowlingová: Harry Potter). Vyplácí nakladatel autorovi smluvní částku z prodeje knih. Obvykle se jedná o desetinu z prodejní ceny knihy.
- Rozhodne-li se někdo natočit podle knihy film nebo napsat divadelní hru, musí od autora knihy koupit licenci.
- Napíše-li scénárista scénář nebo muzikál, dostává podle smlouvy peníze z jednotlivých představení.
- Hudebníci a zpěváci nahrávají CD a DVD disky, z prodaných kusů mají příjem peněz.
- Vynálezce si přihlásí svůj patent a výrobní podnik, který patent využívá, mu vyplácí peníze.
- Student napíše diplomovou práci, z ní část použije jiný autor ve společné knize, stává se honorovaným spoluautorem.
- Reklama může pravidelně přinášet peníze.

Manželé mají domek při hlavní silnici. Na svůj plot si sjednali reklamu na jízdní kola. Firma jim platí 1 000 Kč měsíčně.

Příklady penězožroutů

- Zakoupení nového auta z našetřených peněz, které je využíváno pro potřeby rodiny.
- Zakoupení modernějšího televizoru s větší úhlopříčkou pro sledování sportovních programů.
- Pronájem většího bytu v moderním domě.
- Školné na soukromé škole s výukou předmětů v angličtině a španělštině.
- Zakoupení rodinné dovolené v Egyptě za účelem rekreace.
- Zakoupení lístků na koncert Justina Biebera v Praze.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

06 Kapesné Metodický list

Ročník: 6
Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Ivana Kolátorová
Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

06 Kapesné: metodický list

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost, Člověk a svět práce, Matematika a její aplikace

Vyučovací předmět: Matematika, Výchova k občanství

Klíčová slova: Člověk a jeho touha po komfortu, skromnost, budoucnost, kapesné, odměňování, motivace, hospodaření

Očekávané výstupy žáka: Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat. Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů: Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti k objevování různých řešení.

Kompetence komunikativní: Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze.

Kompetence sociální a personální: Účinně spolupracuje ve skupině a v týmu, na základě poznání pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry v týmu. Přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, spolupracuje s druhými.

Kompetence občanská: Chápe základní environmentální problémy a respektuje požadavky na životní prostředí.

Pomůcky:

- Pracovní list PL 06, Učební list UL 06, Metodický list ML 06
- Dataprojektor, notebook, případně interaktivní tabule

Organizace vyučování a metody práce:

- Řízená diskuze
- Samostatná práce
- Práce ve dvojicích
- Kolektivní práce

Popis činnosti v hodině:

Činnost učitele	Činnost žáka
<p>Výklad s řízenou diskuzí:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlení pojmu „kapesné“ • Zásady správného hospodaření • Motivace • Režim odměňování <p>Úkol 1: Odpovězte na otázky.</p> <p>Otázka 1: Měl by podle tvého názoru žák ZŠ dostávat od rodičů kapesné?</p> <p>Otázka 2: Může být kapesné motivací? Pokud ano, uveď příklady.</p> <p>Otázka 3: Jakou výši kapesného bys navrhoval pro žáka ZŠ?</p> <p><i>Řešení:</i> zdůvodnění – proč, individuální přístup</p> <p>Vyhodnocení: formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Samostatná práce</i></p> <p><i>Společná diskuze</i></p>
<p>Úkol 2: Podle tvého názoru zaškrtni, proč by měl žák ZŠ dostávat kapesné.</p> <p><i>Řešení:</i> za a)</p> <p>Vyhodnocení: formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Samostatná práce</i></p>
<p>Výklad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výše kapesného (podle posledních průzkumů ČSOB) • Za co by se nemělo kapesné utrácet • Rozdělení kapesného na 3 části, UL 06, str. 1 až 2 • Dávat kapesné není povinnost <p>Úkol 3: Napiš, na co bys šetřil, kdybys dostával měsíčně 400,- Kč kapesného.</p> <p><i>Řešení:</i> individuální přístup se zdůvodněním</p> <p>Vyhodnocení: formu zvolí vyučující</p>	<p><i>Řízená diskuze</i></p> <p><i>Samostatná práce</i></p>
<p>Výklad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navyšování kapesného bez přispění rodičů – 	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

06 Kapesné Pracovní list

Ročník: 6
Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Petr Kolátor
Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

06 Kapesné: pracovní list

Úkol 1: Odpovězte na otázky.

Otázka 1: Měl by podle tvého názoru žák ZŠ dostávat od rodičů kapesné?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Otázka 2: Může být kapesné motivací? Pokud ano, uveď příklady.

.....

.....

.....

.....

Otázka 3: Jakou výši kapesného bys navrhoval pro žáka ZŠ?

1. stupeň:

2. stupeň:

.....

.....

Úkol 2: Podle tvého názoru zaškrtni, proč by měl žák ZŠ dostávat kapesné.

- a) Aby se naučil hospodařit se svými penězi.
- b) Pro zvýšení své životní úrovně.
- c) Měl by dostávat kapesné vždy, je to povinnost rodičů.

Úkol 3: Napiš, na co bys šetřil, kdybys dostával měsíčně 400 Kč kapesného.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jméno žáka: _____ Třída: _____ Datum: _____

Úkol 4: Jana celý rok dostávala měsíční kapesné 350 Kč. Pro své potřeby se souhlasem rodičů utratila 720 Kč. Zbytek si ušetřila a k Vánocům koupila dárky pro rodiče a kamarády za 1 540 Kč. Přispěla na vánoční dárky pro děti z dětského domova ve výši 250 Kč. Početla správně, když jí v kasičce zůstalo po roce 1 650 Kč?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Projekt CZ.1.07/1.1.00/08.0094 Vzdělávání pro udržitelný
rozvoj v environmentálních a ekonomických souvislostech**

Asociace pedagogů základního školství České republiky

www.vcele.eu

06 Kapesné Učební list

Ročník: 6
Doporučený počet hodin: 1 – 2

Autor: Mgr. Petr Kolátor
Editace a grafická úprava textu: Mgr. Bc. Anna Doubková

© 2013 Asociace pedagogů základního školství České republiky

Ilustrační obrázky jsou použity v souladu s podepsanou smlouvou s Milanem Lesniakem a s licencemi k fotodokumentaci projektu VUREES a databáze software Inspiration.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

06 Kapesné pro žáky ZŠ: učební list

Snad v každé rodině se v určitém období řeší u dětí otázka, zda jim dávat peníze za domácí práce nebo za úspěchy v životě, od kdy a kolik. Tyto peníze nazýváme „**kapesné**“. Účelem kapesného je naučit žáky **zásadám správného hospodaření**. Hospodaření s malou částkou pod kontrolou rodičů se žák učí předvídat své výdaje a stanovit si priority utrácení s tím, že nejdříve by měl uspokojit své potřeby a teprve potom svá přání.

Kapesné může být i **vhodnou motivací**. Když je vyvinuta ze strany žáka větší snaha nebo úsilí (například zlepšení v prospěchu, v chování nebo úspěchy ve sportu), může to být důvod k odměně, například finanční. U kapesného je vždy dobré nastavit určitý **režim odměňování** – za co, kdy a v jaké výši. Je to dobrý prostředek, jak žáky začít vychovávat k finanční gramotnosti, jak je začít učit hospodařit s penězi a umožnit jim poznat, že pro získání peněz je potřeba nejdříve něco dobrého udělat pro sebe, rodinu, kamarády nebo společnost.

Obecně je vhodné dostávat od rodičů kapesné s nástupem do ZŠ. Záleží na tom, k čemu jsou peníze určeny a jaký je celkový postoj a možnosti rodičů k financím. Jak velkou částku dostávat ve formě kapesného záleží především na rodičích a chování, jednání a školních výsledcích jejich dětí. **Doporučená výše kapesného** podle průzkumů ČSOB záleží na stáří žáků ZŠ. Pro věk 8 – 12 let se pohybuje výše kapesného v rozmezí 200 – 300 Kč/měsíc. Pro věk 13 – 15 let ve výši do 500 Kč/měsíc. Žáci ZŠ se postupně musí učit znát cenu a hodnotu věcí, nesmějí si zvykat již v tomto věku jen na vysoký životní standard, protože neví, jak na tom budou finančně v budoucnosti bez pomoci rodičů a státu.

Kapesné by se **nemělo utrácet** za oblečení, školní pomůcky nebo stravu. Toto by měli financovat rodiče.

Kapesné je vhodné po dohodě s rodiči rozdělit na **tři části rovným dílem**:

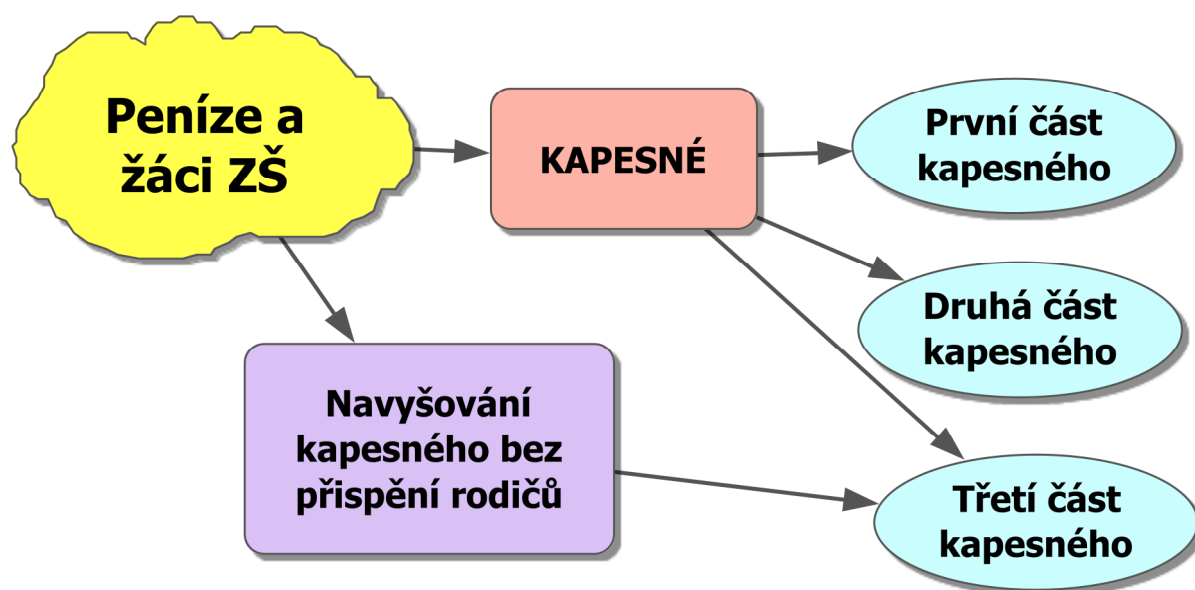
- První část kapesného si může žák **utratit, za co chce**. Rodiče pouze kategoricky vymezí, za co v žádném případě nesmí utrácet tuto část – například za cigarety.

- Druhá část je vyčleněna na **spoření do kasičky** pro nákup vytouženého snu – například nákup nových kolečkových bruslí, letadla na dálkové ovládání, roční permanentku do ZOO.
- Třetí část kapesného je **spoření na dárky** pro členy rodiny, pro dárky kamarádům například k narozeninám, pro **dobročinnost** (sponzor opičky v ZOO, příspěvky humanitární či charitativní organizaci – Květinový den) nebo **pro svou podnikatelskou, uměleckou aktivitu se souhlasem rodičů**. Tuto část kapesného si žáci ukládají na podúčet rodičů s měsíčním výpisem. V případě potřeby požádají rodiče o vybrání finanční částky se zdůvodněním, pro co ji budou čerpat.

Dávat kapesné není povinnost. Neexistuje zákon, který by nařizoval jeho vyplácení. Téměř 80 % rodičů z Prahy nedává svým dětem na 1. stupni ZŠ žádné kapesné. Na Moravě je to jen třetina rodičů, která nedává svým dětem kapesné.

Navyšování kapesného bez přispění rodičů, ale s jejich souhlasem, je možné zařadit do jeho třetí části. Všeobecně platí, že žákům ZŠ, kteří nedovršili 15 let svého věku, je zakázáno pracovat za peníze. Přesto tato věková kategorie s povolením rodičů a příslušného úřadu práce nebo zastřešující organizace mohou například:

- Hrát ve filmech, muzikálech, divadlech za honoráře.
- Vystupovat na veřejnosti v dětských souborech a být honorováni.
- Od 10 let včelařit pod hlavičkou ČSV a prodávat včelí produkty.
- Za účast v soutěžích vědomostních nebo sportovních být finančně ohodnoceni.

Zapamatujte si tyto finanční zásady pro své kapesné:

- Svého kapesného si vážte. Je to váš čas a vaše schopnosti, které jste pro jeho získání obětovali.
- O svých penězích z kapesného byste měli mít přehled, abyste mohli řídit jejich navyšování.
- O svých výdajích z kapesného byste měli přemýšlet a raději peníze šetřit než utrácet.
- Najít příležitost k navýšení kapesného a umět jí využít, patří do finanční gramotnosti.
- Musíte se naučit své peníze z kapesného si chránit.
- Podělte se o své peníze z kapesného s těmi, kteří peníze potřebují a nemohou je vydělat, protože například nejsou tak zdraví jako vy.